

ki je 3728 čevljev visok. Na levi kaže napis: „Gefürstete Grafschaft Tirol und Vorarlberg, Ortschaft Iselsberg, Bezirk Lienz“, na desni pa „Herzogthum Kärnten“, „Gasthaus zur Wacht Nr. 3“. Gostilničar Pavel Mayer toči dobro tirolsko vince. Tukaj čez je bila nekdanja rimska cesta; tudi gostilni napis priča, da so nekdanj tu colnarji stanovali. Kmalu greva z mojo ženico naprej mimo tople, ki imajo 3 vode: „das Schwefelwasser“, „das Gliederwasser“ in „Magenwasser“. Navzdol sva dobro hodila in prišla ob 5. uri popoldne v Vogliče (Winklern). Vogliče stojé na meji spodnje in gornje Belske doline (Möllthal). Med visocim hribovjem po gornji Belski dolini, kateri proti „Sveti krvi“ tudi pravijo „Grosskirchheimerthal“, šumé divji potoki, ki drvi v reko Belo (Möll); velike pečine, ki ležé po dolini, kažejo, da je na strmih hribih njih nekdanji dom bil. Tudi dalje naprej v „Sagriz“ je svet ves hribast; pravijo, da bil se je pred več stoletij velik kos hriba „Mohrenkopf“ odtrgal in celo vas zasul. Da to ni prazna pripovedka, dokazujejo mnogovrstne reči, ktere še dandanes tū izkopljejo. — Most, kateri pelje na levo stran reke Bele, je bil podrt in viseč na verige privezan; krog njega vsa cesta strgana po hudih nalivih preteklega tedna jako dereče Bele. Ker z vozom ni bilo mogoče čez, sva se z najetim fantom, ki mi je skrinjico nesel, plazila čez jako nevarni viseči most, in potem kmalu prišla v Dole (Döllach); za vasjo pod hribom je grad Grosskirchheim. Tu je bilo nekdanj veliko bogastvo, ker so visoko nad gradom na imenitnem hribu „Goldzeche“ (9036 čevljev visokem) zlato rudo kopali; al zdaj ga večni led zakriva. Nek gospod Kompoš zida poslopje in rudo koplje v „Goldzeche“, al, pravijo, da se mu kaj malo splačuje. Po isti dolini teče voda „Zirkniz“ s krasnim slapom ali vodopadom „Zirknizfall“ imenovanim; v znožji pa je potok v več stoletjih pečino tako izjedel, da je podobna veliki podzemeljski jami (Grotte).

Od Dol (Döllach) naprej je dolina oža; vse ohribje v nebo strlí; tam pa tam vidiš kakošno bajtico. Pri „Gradenbach-u“ na desni strani reke Bele, čez 400 čevljev navpik, se izliva imenitni slap „Jungfernsprung“ v globočino, dirjaje v Belo. Lepo ga je videti, kakor da bi sam sreberni prah doli padal. Pravijo, da v starodavnih časih je neka deklica, siljena od pohotnega lovca, raje tukaj doli skočila in smrt storila, kakor da bi se bila njemu vdala.

Kmalu se gré bolj v hrib; šum se sliši že od daleč in če dalje bolj bobneč, in ravno pod vasjo „Zlapp“ (to ime je živa priča, da je vsa ta zemlja slovenska, kateri je Nemec čisto slovensko ime Slap popačil v Zlapp) je sloveči slap Bele „der berühmte Möllfall am Zlapp“, ker cela reka Bela čez grozovite pečine pada.

Na vrhu vasi zagledam več luči; fantič, ki me spremlja, pravi, to je „Heiligenblut“ (Sveta kri), kamor sem priromal ob 10. uri zvečer, v edino gostilno k „Schoberju“.

(Dal. prih.)

Politične stvari.

Mladopolitikarji.

„Reform“ je unidan (števil. 33) v svojem listu prinesla članek pod naslovom: „Die Jungtürken und die Jungpolitiker überhaupt“, ki se nam branja vreden zdí. Naj iz tega članka nekoliko vrstic priobčimo tudi našim bralcem. Tako-le se pričinja omenjeni članek mnogocenjenega časnika:

„Kar so leta 1830. in ena leta naprej nekteri nemški pisatelji nenadoma in nezasluženo dospeli do slave,

da oni zastopajo „mladonemštvo“, se je po vseh državah rodilo „mladonarodnjaštvo“.

Móda je postala, da oni, ki sami so še mladíkasto-naivni, ob enem pa tudi prevzetni, mislijo pomladiti državo s tem, da so mladi ali se delajo mlade; moda vsaj je, da si ti politikarji prikladajo naslov „mladih“ in v tem iščejo odlikovanja, da se povzdigujejo nad stare. Zato pa tudi ni redka prikazen ta, da možje s sivimi lasmi in s sivimi bradami se „mladim“ pridružujejo in se potem tem bolj za mlado-politiške bahače vedejo, čem dalje so bili v veliki šoli življenja, pa — se nič niso naučili. In tako imamo zdaj Mladonemce, Mladočehe, (Mladoslavence), Mladoruse itd., in tudi Mladoturke.

Vsem tem „mladim“ se morejo pripisati vse dobre in slabe lastnosti mladine. Najbolj se takim prilega prislovica: „mladost je norost“ Sivim bradačem pa, ki se „mladini“ pridružujejo, veljá prislovica: „star panj, če se užge, še bolj gori“. Mladi pa se naj raji naslanjajo na prislovico: „na mladini stoji svet“. — To je res, samo da mladini sliši prihodnost še le takrat, ko so mladi že precej starikasti postali. Takrat pa imajo zopet drugo mladino pred seboj, ktera zaničljivo na-nje gleda: mladino, ki se po pregovoru obnaša, da „jajce hoče več vedeti kakor puta“.

Nespametno in nepravilno bi bilo, mladini zanikavati vse zasluge, vso veljavo; al žalibog, da mnogokrat oni niso mladi politikarji, ampak le politiški mladiči. Povsod je bilo teh mladičev, ki jih Aristotel „politiške fante“ (πολιτικὴ παιδεα) imenuje in katerim ta grški modrijan v idealni svoji državi ni dopustil političnega delovanja. Al Aristotelov ideal se ravno v tem oziru ni vresničil. V novejših državah ne molčijo mladiči in ne ubogajo, marveč so predrzni kričači; gospodovati hočejo in res včasih pridejo do tega, da jih stari za poveljnike čislajo. Tem mladičem ni to zadosti, da bi se kaj učili in bi s tem se pripravljali za posestvo, za vodstvo prihodnosti, ampak domišljujejo se kar naravnost za učitelje in gospode sedanjosti. —

Po tem splošnjem premišljevanji „Reform“ prestopa na razpravo Mladoturkov.

Mnogovrstne novice.

* *Konje, osle, posebno pa mule po celem životu striči*, je na Španskem po več krajih, vzlasti pa v Andaluziji splošna navada. To se zgodi spomladi, da namesti dolge in bolj kocaste zimske dlake živina dobí gladkejo svetlo dlako. Mulostrizstvo je posebno rokodelstvo, ki ga imajo gitani, to je, cigani v svojih rokah. Pravi kristijanski Španjol zaničljivo gleda na cigane, ki so živinobrivi, kovači, konjski barantači, godci in plesalci po ulicah itd. Največ mulostrizcev je domá v Triani, ki je predmestje Seville. Spomladi se ti cigani spravijo s ženami in otroci na pot in po vsi deželi s posebnimi škarjami strižejo konje, osle in mule. Če pa kdo misli, da je to prav lahko rokodelstvo, moti se, kajti dlaka mora lepo in enako gladko ostrižena biti. Memogredé pa tudi ljudém strižejo lasé, ovcam volno in psom dlako. Ta spomladanski zaslužek daje jim živež za celo leto. Ker je španska dežela topla, tudi mulam in konjem ne škoduje, če jih ostrižejo.

* *Hudodelcev že v mladih letih* je silno veliko na Dunaji in v okolici njegovi, pa jih je čedalje več! Iz statistike hudodelcev leta 1870. in 1871. pozvedamo, da deželna sodnija dunajska je v teh dveh letih obsodila hudodelcev 4841 — in med temi je mladih ljudi od 15. do 20. leta bilo 1340 — med temi pa zavoljo hudodelstva tatvine, tedaj najgrjega hudodelstva obsojenih — 1091. — In to na Dunaji in okolici dunajski, kjer se „omika liberalna“ na cente prodaja,

kjer je „brezverskih šol“ na kupe!! Številke te so pač „liberalizmu“ zoperne žive priče. Kaj bi pač „Tagblattniki“ kričali, ko bi pri nas — in dem klerikal durchwühlten Lande“ — mrgolelo, kakor tam, hudo delcev? Zato, domoljubi! preganjajte v naši deželi „liberalizem“, ki tak strašen sad rodi, in na korist naroda našega ne opešajte v blagem svojem delu, ako nas „Tagblattniki“ in njihovi privrženci še huje kakor dozdej ometujejo z blatom svojim.

* *Število slepih in gluhomutcev v našem cesarstvu.* Med 10.000 ljudmi je v doljni Avstriji slepih 5, gluhih in mutastih 8, v gornji Avstriji 7 in 14, v Salcburškem 7 in 28, na Štajarskem 5 in 20, na Koroškem 7 in 44, na Kranjskem pa le 5 in 6. Kranjska dežela je tedaj najsrečnejša in najmanj pokvarjena dežela med vsemi avstrijskimi v tej zadevi. Koroška pa ima največ gluhomutcev in skor pol odstotka vsega prebivalstva.

Dopisi.

V Gorici 25. avg. — Že zopet kaj o naši „morski kači“ — o mestnem našem starešinstvu! Pač si mora starešinstveni mefistofeles, dr. Pajer, v pest smejati, ker se je „Isonzo“-vcem štrana prav tako zmedla, kakor je on želel. Že so se ponašali za zmago, ker se jim je posrečilo pridobiti večino za protest zoper namestveno odobrenje volitev 3. skupščine, kar naenkrat se jim ni pomagalo, da niso odpovedi starega župana in adjunktov njegovih sprejeli — zabredli so še v večjo zadrego, ker ne morejo spraviti skup starešin, da bi se ustanovili navadni opraviški odseki. In tako ne le, da je vsa uprava skor nemogoča, hujše še je, da vsa odgovornost na županstvu sloni, in da se mu žuga, da se bo moralo pred novim starešinstvom, kedar bode redno sestavljeno, opravičiti. Čem dalje ministerstvo odlašaja rekurz zastran izvoljencev 3. skupščine rešiti, tem večja postaja županstvu zadrega, tem bolj ga pečejo koprive neredne uprave in odgovornosti. Včeraj (24/8.) je imela biti seja, v kateri so se imeli župan Claricini in adjunkta — ker je včerajšnji dan, dan njihovega potrjenja pred 3 leti — že spet službovanja odpovedati, a starešine niso hoteli priti v sejo, tedaj je ni bilo. Čudno pa je, da vlada take nerednosti trpi, da ministerstvo omenjenega rekurza ne reši! Brž ko ne pridemo do tega, da se vse starešinstvo razpusti; znabiti pa da bo moral še poprej vladin komisar opravilstvo prevzeti. Mi Slovenci lahko čakamo. — Vojaška naša posadka z izvrstno bando pod vodstvom kapelnika Blaschke-a nas je zapustila in šla k vajam v Postojno itd. Med tem ostane jako prostorna kosarna prazna, brambovci pa, ki se v kratkem tu zberejo, posedejo vsa šolska poslopja! Med ministerstvom za vojaške zadeve in ministerstvom za deželno brambo je menda tak kitajski zid, da noče drugo za drugo nič vedeti. Kaj je meni mar za brambovce, pravi minister vojaški; občine naj za nje skrbé in jim kosarne zidajo. Občini goriški pa se zdi najprimerniše, vtakniti brambovce v šolske prostore. — Tukajšnji „Circolo cattolico“ napravljaja velik spreved na sv. Goro, ki ima biti 2. dne prihodnjega meseca. Če bo vreme ugodno, ne bode se manjkalo ljudi, akoravno so Ipavci in Bovčani svoje shode vže imeli, mi v Logu, ti pa na Polji (pri Bovcu). Tudi Brici — vsaj zgorenji — mislijo posebno procesijo napraviti, in sicer 8. septembra na Vrhpolje (nad Kviškem v goriških Brdih). Smeh me je lomil, ko sem v nekem časniku čital, da se naši „Sočani“ ponašajo z izmišljenim obrekovanjem, da (oni) nameravajo goriško procesijo — kamenjati! Tako neumnega čuka, gospôda, pa menda vendar še ne najdete

na Goriškem, da bi o Vašem liberalizmu kaj tacega mislil. Še blagor, da se potuhnete in pobožne hlinite, a ne da boste spreved kamenjali! Sicer pa je pravljica o natolcevanji prekanjeno izmišljena in utegne na nekem kraju še precej vspeha imeti.

Iz Gorice 18. avg. — 17. dne t. m. je napravila goriška učeča se mladina slovesnost na gimnazijski telovadnici. Telovadnica, kjer so bili zbrani dijaci pevci in telovadci, je bila lepo okinčana. Gospôde druge pa je bilo toliko nazoče, da skoro še prostora niso vsi dobili. Pod vodstvom vrlega gosp. Antona Hribarja so pela naša mlada grla še precej dobro, ter so zato žela veliko pohvalo. Opomniti vendar moram, da je bil tenor 2. pri nekterih pesmih pomanjkljiv, čemur bi se bilo lahko v okom prišlo, ako bi bili nekteri dijaki, ki niso v petji še zadostno izurjeni, prostovoljno iz zbora stopili, ali da bi bil gosp. H. za koncert odločil le take, od katerih vé, da so izvrstni pevci. Vse pohvale vredni so pa bili naši mladi telovadci. Vrli sedmošolci realski: Kugelmayr, Wassermann in Lašič zaslužijo v resnici javno pohvalo. Tudi mali učenci normalnih šol so tako imenovane „proste vaje“ izvrševali tako dobro, da je je bilo lepo gledati. Čast in hvala tedaj telovadnemu učitelju g. Kuršen-u! — Zdaj pa še par besed o cerkvenem orgljanju! Komur je znano, koliko vpliva ima muzika na človeško srcé, ta mi bode gotovo pritrtil, da je godba v cerkvi neobhodno potrebna. Da pa ima na človeka rečeni vpliv, mora biti priprosta, velečastna in resna. Valcarjem, polkam itd. ne gré mesto v božjem hramu. Teatrališke skladbe so prava onečast za cerkev. One motijo ljudi in ovirajo pobožnost. Ta navada je sicer vkoreninjena le bolj po večih mestih, vendar se je bati, da bi se tudi tukaj ne vrnila. Tako na priliko vem, da „mladi svet“ le zato v tukajšnjo kapucinsko cerkev hodi, ker novi organist same valcarje, polke itd. orglja. Kako to, da nikdo takih organistov ne opomni, da bi opustili nespodobno razvado in bi šli poslušat organista gg. Hribarja in Schreiberja, ktera sta menda v mestu edina, ki orgljata tako, kakor je edino pravo in kar so cerkveni godbeni klasiki učili. Resnicomil.

Iz Trsta. — Mnogo slovenskih učencev me je prosilo, naj jim oznamim, kdaj se prične poduk v telegrafiji. Storim tedaj to očitno po „Novicah“. Poduk se prične letos 1. dne oktobra, ter bo trajal do konca decembra. Pogoji so: spolnjeno 18. in ne preseženo 30. leto, 6 latinskih šol ali viša realka. Prošnje s spričali se vlagajo do 20. septembra pri dotičnih brzojavnih vodstvih v Trstu, Gradcu, Insbruku, Zadru, Lincu, Bocnu, Levovu in v Črnovicah. Pristaviti moram, da je znanje francoskega jezika zapovedano, vsaj toliko, da učenec zna prevajati iz francoščine. Kolikor več jezikov kdo zna, toliko boljše. Opominjam vendar vse tiste mladenče, ki so slabotni, ki nimajo trdnega zdravja ali dobrega očesa, naj nikar ne vlagajo prošenj, kajti brzojavljanje je težek posel, ki zahteva vzlasti dobrega očesa in močna prsa. Žalostne skušnje učé, da je slabotnim mladenčem ponočna služba pogubljiva.

Fr. Cegnar.

Iz Trsta 26. avgusta. — Izvanredna je bila včerajšnja „beseda“ čitalnice Rojanske. Predsednik g. Žvanut je v tehtnem govoru omenjal slovesnost vstolenja srbskega kneza Milana, ter naslikal hrabri njegov narod; nadalje je govoril o Jugoslaviji ter povdarjal posebno zasluge dike Jugoslavske — prevzvišenega biskupa Strosmajer-a; pri tej priči pa se odgrne zagrinjalo in v zlatem okviru pokaže se lepa slika njegova — častnega uda Rojanske čitalnice. In gromoviti slava- in živio-klici so doneli po dvorani. Zraven deklamacij je igra „Ravni pot najboljši pot“ zopet